

IN MEMORIAM

МАРКО ЦВЈЕТКОВИЋ (1897—1971)

У Ријеци је 15. августа 1971. умро Марко Цвјетковић, начелник техничке службе Дирекције птт у пензији, познат по више прилога и посебних издања о разним питањима историје поштанске, телеграфске и телефонске службе у Црној Гори, од помена првих црногорских писмоноша у другој половини XVIII вијека до организовања партизанске поште у народноослободилачком рату 1941—1945. године.

У поштанску службу ступио је 1914. и у њој остао до пензионисања 1952. године. Службовао је у Приједору, Вањој Јлуди и, највише, на Цетињу. У априлу 1945. повјерено му је да организује службу телефонских веза у Црној Гори. За деветомјесечни течај птт службеника, одржан на Цетињу 1945. године, и шестомјесечни (у Титограду) 1959. писао је предавања о телеграфској и телефонској служби и преглед њеног развоја у Црној Гори. М. Цвјетковић је врло заслужан за оснивање Музеја птт Црне Горе у Титограду (1959. године).

За рад на историји птт службе добио је награду Ослобођења Титограда (1968), а поводом стогодишњице телеграфске службе у Црној Гори (1970) одликован је Орденом заслуга за народ III реда.

Своје краће и дуже прилоге о разним питањима из историје птт службе у Црној Гори и филателије објављивао је од 1950. године у листовима („Побједа“, „Титов пионир“, „Народна армија“, и „Борба“) и часописима („Историјски записи“, „Стварање“, „Комуна“, „Филателиста“, „ПТТ архив“ и „ПТТ“). О птт служби у Црној Гори писао је и за Енциклопедију Југославије.

О развоју и значају поштанске службе држао је и предавања на Народној универзитету у Цетињу (1947. и 1951), а више пута је на теме из ове области учествовао и у програму Радио-Титограда.

Библиографија Цвјетковићевих радова из ове области броји око 70 наслова. Послије *Кратког прегледа развоја поштанско-телеграфске и телефонске службе у Црној Гори*, објављеног у публикацији издатој поводом отварања ПТТ музеја Црне Горе у Титограду, средином новембра 1959, М. Цвјетковић је штампао сједећа посебна издања: *Аутомобилски превоз поште и путника у Црној Гори* (1963), поводом шездесетогодишњице, *Радио-телеграфска служба у Црној Гори* (1904—1964), *Телефонска служба у Црној Гори* (1965), *Поштанска служба у Црној Гори* (1968) и *Сто година телеграфа у Црној Гори* (1969).

Ови радови говоре о упорном и систематском раду аутора, који је са врло мало или без имало помоћи других успио да с потребном одговорношћу и стручношћу прикупи, среди и на најприкладнији начин припреми за штампу најинтересантније податке о организацији цјелокупног птт саобраћаја у Црној Гори. Највећи дио садржине Цвјетковићевих радова чине стрпљиво и пажљиво прикупљани документи у најразличитијим видовима, на основу којих се до појединости може упознати развој и организација сваке гране ове значајне службе. Успјешно одабраном грађом, која се чува у архивским фондovima Музеја Цетиње и Архива СР Црне Горе,

најисцрпније је приказан период од увођења телеграфа за унутрашњи саобраћај 1869. и међународни 1870. године до краја постојања самосталне црногорске државе (1916). При изради прегледа веза ранијих периода Цвјетковић се највише служио подацима из литературе и штампе до које је могао доћи, што представља његов посебан успјех.

Са сигурношћу се може рећи да је Марко Цвјетковић успио да изложи потпун преглед свих активности црногорске државе у области унутрашњег и међународног поштанског, телеграфског и телефонског саобраћаја. Из свега објављеног добро се може упознати ниво птт веза које је Црна Гора имала (организација и техника, стручна способност кадра, цјелокупна функција службе у држави, саобраћај са другим земљама и углед који је Црна Гора имала у систему међународних птт веза). Особито користан Цвјетковићев прилог у том смислу јесте његов приказ оснивања и развитка радиотелеграфске службе у Црној Гори, од закључивања уговора између влада Италије и Црне Горе и Гуљема Марконија о инсталацији и експлоатацији радиотелеграфске станице система Маркони за јавну употребу у Бару (на Волујици), сачињеног у Лондону у почетку маја 1904. године, до њеног оштећења бомбардовањем од стране аустроугарске ратне флоте у августу 1914. године.

Објављене илустрације (факсимила и бројних објеката технике птт веза) у свим посебним издањима имају и документарни значај. Цвјетковићеви напори у овом погледу увелико су омогућили и поставку Музеја птт Црне Горе, којим је више година успјешно и руководио.

Цвјетковићев рад је од посебне користи и за онога који жели да упозна историју установа Црне Горе и услове развитка свих њихових функција. По развијености птт службе једне земље лакше се може упознати стање њене привреде, могућности културног развитка и општи услови еманципације становништва у сваком погледу. У томе и јесте значај овог јединог историјата стручне службе у Црној Гори.

Б. Пејовић